

BIBLIOTECA ERNEST LLUCH

Barri de Palau
Saragossa, 27 - 17003 Girona
Tel. 972 426 368 - Fax 972 426 391
bibliolluch@ajgirona.org

Horari:

de dilluns a divendres de 16 a 20.30 h
dijous i divendres de 9.30 a 14 h
dissabte i diumenge d'11 a 14 h

BIBLIOTECA SALVADOR ALLENDE

Barri de Santa Eugènia
Montseny, 74-78 - 17006 GIRONA
Tel. 972 232 715 - Fax 972 401 316
biblioallende@ajgirona.org

Horari:

de dilluns a divendres de 16 a 20.30 h
dijous de 9.30 a 14 h
dissabte i diumenge d'11 a 14 h

BIBLIOTECA DE TAIALÀ

Carretera de Tàialà, s/n - 17007 GIRONA
Tel. 972 213 315 - Fax 972 218 318
bibliotaiala@ajgirona.org

Horari:

de dilluns a divendres de 16 a 20.00 h
dimarts i dissabtes d'11 a 14 h

www.ajuntament.gi/biblioteques

INFORMACIÓ

Guia de lectura

Charlie Bird Parker

Jazz de la A a la ZZ

Jazz és una paraula molt difícil de definir, i que a la vegada ens n'evoca moltes altres. En aquesta guia de lectura, des de les biblioteques municipals, us proposem una aproximació al món del jazz a través d'un alfabet.

Com totes les guies de lectura que fem des de les biblioteques, aquesta tampoc és exhaustiva, només un seguit de propostes que per A o per B (o per C o per D) ens semblen suggerents.

Hi trobareu llibres i pel·lícules que s'han acostat al món del jazz des de diverses perspectives i també una bona pila de discs. A totes les biblioteques en trobareu molts més a la secció de discs de jazz, especialment a la biblioteca Ernest Lluch, on aquest fons és especialment cuidat.

A LLEN, Woody

La passió de Woody Allen pel jazz és clara per a tot aquell que hagi vist, o millor, escoltat, les seves pel·lícules. Des dels característics títols de crèdit que obren les seves pel·lícules, Allen ja deixa sonar una peça de jazz. Algunes d'aquestes peces han estat recollides en el disc *Woody Allen's Movie Music*. Però l'afició al jazz de Woody Allen la té també com a intèrpret, cosa que el duu cada dilluns al Michel's Pub de Nova York. O si no cada dilluns, almenys els dilluns que és a la ciutat i els dilluns en què es donen els Oscar de Hollywood, motiu pel qual, va dir, no va anar a recollir el que li van donar per *Annie Hall*. De fet, la fama com a clarinetista ha crescut tant que l'ha dut els darrers anys de gira per tot el món. *Wild man blues* és un documental que reflecteix aquestes gires. Tot i que el jazz és la banda sonora de gairebé totes les seves pel·lícules, a *Sweet and Lowdown* l'amor d'Allen pel jazz es materialitza en l'argument de la pel·lícula. *Acordes y desacuerdos* (títol espanyol de la pel·lícula) és la falsa biografia d'un guitarrista interpretat per Sean Pean, Emmet Ray, que és considerat el segon millor guitarrista del món, darrere, és clar, de l'immens Django Reinhardt.

 Woody Allen's Movie Music
Disconforme

 Barbara Kopple
Wild Man Blues

 Woody Allen
Acordes y desacuerdos

 Music from the motion picture *Sweet and lowdown*

 Django Reinhardt
The best of Django Reinhardt
Capitol Records 1996

BAKER, Chet

Amb un aire de James Dean i una vida agitada amb relacions tempestuoses amb les dones i les drogues, sortint i entrant de la presó, Chet Baker es va convertir en una de les icones de la generació beat. El so de la seva trompeta, fràgil, sempre lluny de l'es-tridència, és molt expressiu, igual que la seva veu, perquè a banda de tocar la trompeta, Chet Baker va ser també un cantant amb una manera d'abordar les balades molt personal. L'any 1988 va morir a Amsterdam en caure d'una finestra en estranyes circumstàncies. Després de mort van editar-se les seves memòries a *Como si tuviera alas*, un llibre basat en els diaris de Chet Baker ple de les seves tres grans passions: les dones, el jazz i les drogues. No ho hem pogut contrastar, però en la recomanable pàgina web dedicada al jazz, Apolo y Baco, s'afirma que James Dean (així la relació no venia només per l'aire que compartien) va exigir que Chet Baker toqués a la banda sonora de *Rebelde sin causa*. El que sí és segur és que Chet Baker va compondre la música per a la pel·lícula que Robert Altman va dedicar a James Dean després de la seva prematura mort.

Chet Baker

Como si tuviera alas, las memorias perdidas

Mondadori

Chet Baker

The best of Chet Bakers sings

Blue Note

Chet Baker

Live at the Trade Winds 1952

Fresh Sound

www.apoloybaco.com

Nicolas Ray

Rebelde sin causa

C

OTTON CLUB

El Cotton club va ser un mític local del barri novaiorquès de Harlem. Va obrir-lo l'any 1923 el gàngster Owney Maden, recolzat pel no menys mític Al Capone. El local es va convertir en un dels més selectes i glamourosos de la ciutat i de 1927 a 1931 hi actuava l'orquestra del (sí, aquest també) mític músic de jazz Duke Ellington. Francis Ford Coppola va rodar l'any 1984 la pel·lícula *Cotton Club*, que va immortalitzar definitivament aquest local. A la pel·lícula, Richard Gere és Dixie Dawyer, un trompetista de l'orquestra enamorat de Vera Cicero (Diane Lane), que és a la vegada amant d'un gàngster. Richard Gere ha sigut també protagonista del musical *Chicago*, una altra història de clubs en què Catherine Zeta Jones i Renée Zellwenger (o sigui, Bridget Jones) són dues cantants que competeixen per ser les reines de la nit.

Francis Ford Coppola
Cotton Club

Duke Ellington

Recollections of the big band era
Atlantic

Rob Marshall
Chicago

Chicago music from the Miramax
motion picture

DAVIS, Miles

El trompetista Miles Davis és una de les figures més carismàtiques del jazz. Als anys cinquanta va ser al costat dels creadors del bebop que van revolucionar el jazz i després sempre es va preocupar de ser l'avantguarda, flirtejant amb el rock, la psicodèlia o el soul. També va flirtejar amb les drogues i va tenir problemes amb la policia. Tot plegat el va convertir en un dels músics de jazz més populars, fins i tot fora del món del jazz, objecte de moltes llegendes. A *Miles y yo* el poeta Quincey Troupe ens serveix un munt de xafarderies al voltant d'aquest músic sempre ambiciós. L'any 1959, amb Bill Evans i John Coltrane, va gravar *Kind of blue*, un dels millors discs no només del mateix Miles Davis, sinó de tota la història del jazz. Què va passar en aquella gravació? Un periodista musical, Ashley Kahn, va investigar i va entrevistar tot l'investigable i entrevistable per fer un llibre, *Miles Davis y Kind of blue*, on ens trasllada al 1959 i ens fa entrar a l'estudi de gravació per reviure, fins a l'últim detall, tot el que va succeir entorn d'aquest disc.

 Quincey Troupe
Miles y yo
Circe

 Miles Davis
Kind of blue
Sony Music

 Ashley Kahn
Miles y Kind of blue
Alba Editorial

EASTWOOD, Clint

Clint Eastwood va aconseguir la fama de la mà de Sergi Leone i els spaguetti western. *La mort tenia un preu*, *Per un grapat de dòlars*, *El bo*, *el lleig i el dolent*, poc tenen a veure amb el jazz, però és que Clint Eastwood, abans de triomfar a la fàbrica del somnis, va tocar el piano en diversos clubs de jazz a Oakland. Quan es va estrenar com a director, l'any 1979, va fer-ho amb el thriller *Escalofrió en la noche*, que en el seu títol anglès, *Play Misty for me*, dona molta més raó de la passió d'Eastwood pel jazz, perquè *Misty* és una peça del pianista Erroll Garner. La pel·lícula tracta d'un discjòquei de ràdio (Clint Eastwood) perseguit de forma malaltissa per una admiradora que li demana sense treva que li posi la peça de Garnet. Però sens dubte és a *Bird* (1986) on Eastwood va deixar més clara la seva vinculació amb el jazz. *Bird* porta al cinema la vida de l'Ocell, el gran saxofonista Charlie Parker.

 Clint Eastwood
Escalofrió en la noche

 Erroll Garner
Play Misty
Definitive records

 Clint Eastwood
Bird

 Charlie Parker
Bird's best bop
Polygram

FOTOGRAFIA

La literatura i sobretot el cinema han conformat la imatge que ens hem fet del jazz. “El jazz també pot ser”, va escriure Boris Vian, “una espècie de materialització de la gran vida de la qual el cinema ens n’ha fet descobrir l’ambient i l’etiqueta: xampany, whisky amb soda, escots, pells i vint músics guapos que marquen el ritme de la tornada que la protagonista canta a dos centímetres del seu estimat”. La imatge elegant i glamorosa del jazz deu molt al cinema, però també a la fotografia. Gerardo Cañellas és un mallorquí que ha dedicat la seva vida al jazz i a la fotografia. *Jazz Voyeur* n’és el resultat. Però a la xarxa podem trobar reculls de Paul Hoeffler, Herman Leonard o William Claxton, tots tres fotògrafs especialitzats en jazz. Una altra manera d’acostar-nos a Billie Holiday, Miles Davis, Chet Baker o Charlie Parker.

 Gerardo Cañellas
Jazz voyeur
Lunwerg

 www.paulhoeffler.com

 www.hermanleonard.com

 www.williamclaxton.com

GUITARRA

El piano, el baix, la bateria, el saxo i la trompeta... A la guitarra li va costar fer-se un lloc entre els instruments protagonistes del jazz. Malgrat que ha comptat amb indiscutibles figures com Charlie Christian o Django Reinhardt, i a pesar de tenir un paper principal en l’altra música negra per excel·lència, el blues (s’explica fins i tot que el llegendari bluesman Robert L. Johnson va vendre’s l’ànima al diable per tocar el blues millor que ningú), no va ser fins que la guitarra elèctrica va triomfar en el rock que es va fer un lloc definitiu en el món del jazz. Ara, però, ja consolidada, el jazz té en guitarristes com Pat Metheny o John McLaughlin, algunes de les seves principals figures.

 Charlie Christian
Celestial Express
Disconforme

 Robert L. Johnson
The Complete recordings
Disconforme

 Pat Metheny
Letter from home
Geffen

 John McLaughlin
John McLaughlin and Mahavishnu adventures in Radioland
Polydor

HOLIDAY, Billie

Nascuda Eleonor Holiday i anomenada Lady Day, Billie Holiday és una de les veus més importants del jazz. La seva vida terrible, un compendi de desgràcies (filla de pares solters, una violació als deu anys, prostitució, racisme, alcohol i addicció a l'heroïna), que ella mateixa explica en la seva autobiografia *Lady sings the blues*, han engrandit encara més la llegenda d'aquesta cantant. Però a qui l'hagi sentit cantar *Strange fruit* recordant els cadàvers dels negres penjats als estats del sud (Els arbres del sud donen una fruita estranya / sang a les fulles i sang a les arrels), segurament no li caldrà engrandir més la grandesa d'aquesta dona, que, juntament amb l'espectacular Ella Fitzgerald i la imprescindible Sara Vaughan, han situat les cantants a la primera línia de les figures del jazz, en un dels recursos publicitaris més utilitzats i en una temptació inevitable a l'hora de congegir recopilatoris.

 Billie Holiday
Lady sings the blues
Tusquets

 Billie Holiday
Lady day the definitive Billie Holiday complete studio recordings

 Ella Fitzgerald
Ella at Duke's place
PolyGram

 Sara Vaughan
Quiet now
Verve

 Eternas, the best jazz vocals
Universal Music

I NVIerno EN LISBOA, EI

Winter in Lisbon és el títol d'un dels discs del trompetista Dizzie Gillespie. És també el títol que Muñoz Molina va manllevar per a la seva novel·la, *El invierno en Lisboa*, en la qual el jazz és un dels protagonistes. La música de jazz embolcalla una història d'amor entre un pianista i una dona casada. Però la novel·la de Muñoz Molina és, sobretot, una novel·la negra amb una intriga criminal i un homenatge al cinema negre, als tuguris on es va inventar el jazz. Moltes pel·lícules de cinema negre tenen la seva seqüència amb un grup de jazz tocant en un local on es ven alcohol clandestinament. Amb aquesta seqüència comença la delirant i còmica visió que Billy Wilder va donar de les històries de gàngsters. A la pel·lícula Tony Curtis i Jack Lemmon són dos músics de jazz que, perseguits a Chicago, fugen a Florida transvestits en una orquestra de senyorettes on Marilyn Monroe canta i toca l'ukelele. A *Encrucijada de odios*, d'Edward Dmytryk, els clubs de jazz també hi són presents. El film és molt més negre, és clar, que la comèdia de Wilder, i en ella el jazz és tractat amb molt respecte com a fons dramàtic.

 Dizzie Gillespie
Winter in Lisbon

 Muñoz Molina, Antonio
El invierno en Lisboa
Seix Barral

 Clint Wilder, Billy
Con faldas y a lo loco

 Clint Dmytryk, Edward
Encrucijada de odios

J AZZUELA

Jazzuela és la fusió de jazz i *Rayuela*, la novel·la més representativa de les que va escriure l'escriptor argentí Julio Cortázar. *Jazzuela* és el títol d'un disc en el qual Pilar Peyrats ha recollit bona part del jazz que sona a la novel·la en les reunions del Club de la Serpiente. En aquelles reunions, escoltant discos de jazz, la Maga, Horacio, Babs, Ronald i Gregorovius, beuen vodka, fumen i disserten sobre el món. Julio Cortázar va ser un apassionat del jazz i això queda reflectit a la seva obra: *El perseguidor* gira al voltant de Johnny Carter, un saxofonista de jazz inspirat en Charlie Parker. En aquest conte, un tal Bruno, escriptor, prova d'atrapar Johnny per escriure'n una biografia. A *Lugar llamado Kindburg*, un altre saxofonista, Archie Shepp, és evocat constantment. A l'excel·lent i heterogeni *La vuelta al día en ochenta mundos*, llibre en què Cortázar toca i trastoca tots els gèneres, hi podem trobar textos sobre Louis Armstrong o Thelonius Monk que desperten com pocs les ganes de posar-se a escoltar la trompeta d'un o el piano de l'altre.

 Pilar Peyrats
Jazzuela

 Julio Cortázar
Rayuela

 Julio Cortázar
Cuentos

 Julio Cortázar
La vuelta al día en ochenta mundos

 Thelonius Monk
Genius of the modern music
Verbe

KANSAS CITY

Robert Altman va néixer a Kansas City l'any 1925. Setanta anys després, l'any 1995, aquest director va recrear per al cinema la ciutat de Kansas de la seva infantesa en una pel·lícula on es barregen un segrest amb la corrupció política i també el jazz. Perquè l'acció de la pel·lícula gira entorn un club, el Hey Hey, on la vigília d'unes eleccions s'han trobat per tocar dos dels més grans saxofonistes de la història: Coleman Hawkins i Lester Young. Coleman Hawkins va ser el primer gran saxofonista de la història del jazz, és el saxofonista clàssic per excel·lència, el més influent. Lester Young va ser dels pocs coetanis de "Hawk" que va escapar-se de la seva influència i va fer el seu propi camí. La seva amistat amb Billie Holiday ha deixat discos memorables. És possible que el "duel" de saxos que marca el ritme de la pel·lícula d'Altman sigui una invenció, però els dos saxofonistes es van "enfrentar" almenys en un disc. Però a la pel·lícula encara podem trobar-hi més músics: durant bona part de la llarguíssima jam session, una dona toca el piano. És Mary Lou Williams, la primera pianista de jazz reconeguda. També hi tenim un jove negre de 14 anys que, com per casualitat, apareix per tot arreu per on es

desenvolupa la trama. Robert Altman deixa que els espectadors coneguin el nom de la seva mare, Addie Parker, i el del jove, Charles. Efectivament, Charlie Parker havia nascut a Kansas l'any 1920.

 Robert Altman
Kansas City

 More music from Robert Altman's Kansas City
Warner

 Coleman Hawkins
Hawk talk
Fresh Sound

 Billie Holiday i Lester Young
A Fine Romance
Disconforme

 Coleman Hawkins i Lester Young
The famous JATP performances
Disconforme

 Mary Lou Williams
I made you love Paris
Universal

LATIN JAZZ

En els anys vint del segle passat, Cuba era un centre d'atracció turística per als nord-americans. Les orquestres cubanes van començar a incorporar part del repertori de les nord-americanes a la vegada que músics nord-americans com Duke Ellington o Louis Armstrong incorporaven la música cubana als seus. El gironí Xavier Cugat, format a Cuba, triomfava als Estats Units. En definitiva, la música llatina i el jazz han estat en permanent contacte. La novel·la *Tres tristes tigres* de Guillermo Cabrera Infante comença al famós Tropicana de l'Havana i s'endinsa en les musicals nits de la Cuba prerevolucionària. El director de cinema Fernando Trueba va dedicar tota una pel·lícula, *Calle 54*, al jazz llatí, on va reunir des de l'octogenari Bebo Valdés fins a les noves figures del gènere com Jerry González. El saxofonista Paquito d'Rivera també apareix a la pel·lícula i és autor d'una autobiografia, *Mi vida saxual*, que comença amb una reflexió sobre la música i els músics, però que és sobretot un gran recull d'anècdotes sucoses.

 Xavier Cugat
Xavier Cugat and his orchestra
Camarillo Music

 Guillermo Cabrera Infante
Tres tristes tigres
Seix Barral

 Fernando Trueba
Calle 54

 Paquito d'Rivera
Mi vida saxual
Seix Barral

 Paquito d'Rivera
Portraits of Cuba
Chesky

MINGUS, Charles

Menos que un perro és el títol de l'edició espanyola de l'autobiografia del compositor i músic de jazz Charles Mingus. El llibre, excessiu i polifònic com la música de Mingus, deu segurament molta part a la invenció i poc a la memòria. Encara que pel llibre desfilin Dizzy Gillespie, Art Tatum, Miles Davis, Charlie Parker o Fats Navarro, el jazz hi és tractat de forma secundària o es podria dir d'una altra manera: el jazz és més present com a forma que com a fons. Mingus escriu com toca, per impulsos, a ratxes, amb una multiplicitat de veus i sense deixar-se constrènyer per cap norma. Amb els barris marginals de Los Angeles, on va créixer, com a teló de fons, Mingus mostra la seva personalitat desmesurada. Aquest deixeble de Duke Ellington va ser director de big bands, contrabaixista i pianista, actor, aprenent de macarró, escriptor, filòsof i poeta i, ja al començament d'aquest llibre, adverteix al lector que "jo, sóc tres". Com a mínim, es podria afegir.

📖 Charles Mingus
Menos que un perro
Mondadori

🎵 Charles Mingus
Pithecanthropus erectus
Atlantic

🎵 Charles Mingus
Tijuana Moods
RCA

NOVA YORK

És l'any 1945, la nit en què s'ha acabat la Segona Guerra Mundial. En un local on s'està celebrant la fi de la guerra, dos joves es coneixen. Està tocant l'orquestra de Tommy Dorsey. És l'època de les grans orquestres, en què el jazz ha deixat de ser una música de negres i s'ha convertit en la música amb què balla tot Amèrica del Nord. Tommy Dorsey, que va tenir a la seva orquestra un joveníssim Frank Sinatra, toca el trombó i Francine i Jimmy s'enamoren. És *New York, New York*, la pel·lícula de Martin Scorsese. Francine és Liza Minelli, que interpreta una cantant, i Jimmy és Robert De Niro, un saxofonista esbojarrat i rebel. L'amor i l'èxit, el musical i el jazz, tenen lloc en aquesta pel·lícula en què Martin Scorsese converteix Francine Evans i Jimmy Doyles en els compositors de la cèlebre cançó *New York, New York*. L'ambició i la ciutat de Nova York també són el tema de la novel·la amb què Oscar Hijuelos va guanyar el Pulitzer 1990, i que, en la seva adaptació al cinema, va suposar el debut cinematogràfic d'Antonio Banderas. *Los Reyes del Mambo* és una crònica del món dels músics llatins al Nova York dels anys cinquanta.

 Martin Scorsese
New York, New York

 Frank Sinatra
The complete titles with Tommy Dorsey
Disconforme

 Óscar Hijuelos
Los reyes del mambo tocan canciones de amor
Siruela

 The Mambo Kings
Elektra Records

OSO LLEGA A CASA, EI

Rafi Zabor descriu, en aquesta novel·la, l'acte de fer jazz. El protagonista d'aquesta novel·la és un virtuós del saxo alt devot de Charlie Parker, John Coltraine i Ornette Coleman que dedica tots els seus esforços i sentiments a desenvolupar un estil propi. A Charlie Parker ja l'hem vist aparèixer en una pel·lícula de Clint Eastwood, en un conte de Cortázar i, amb només 14 anys, abans de ser el saxofonista més rellevant de la història, en un club de Kansas City i si, als anys cinquanta, el bebop, de la mà i dels pulmons de Parker, va capgirar el jazz, els anys seixanta són els anys de Coleman i Coltrane, d'allò que es va anomenar free jazz. Els anys seixanta van ser als Estats Units els anys en què els moviments polítics i socials dels negres americans van prendre major dimensió. Són els anys de Martin Luther King, de Malcom X. A *La revuelta del poder negro*, Floyd B. Barbour analitza llargament aquests anys en què en el món del jazz es va encomanar de les convulsions socials. El free jazz va voler subvertir totes les regles de ritme, melodia i harmonia, i té Ornette Coleman i John Coltrane, i Don Cherry o Archi Shepp, com a noms representatius d'aquest moviment que va voler convertir el jazz en una arma d'acció política. La paradoxa que es va produir

és que el free jazz va ser especialment incomprès entre els negres, i en canvi va trobar el seu forat entre els blancs més intel·lectuals. Un dels músics lligats al free jazz més incompresos va ser Cecil Taylor, un compositor i pianista inclassificable. Sobre Cecil Taylor, el no menys inclassificable escriptor argentí Cesar Aira en va escriure un conte, inclòs a l'antologia *Buenos Aires*.

 Rafi Zabor
El oso llega a casa
Ediciones B

 Ornette Coleman
Free jazz
Atlantic

 John Coltrane
A love suprem
Impulse

 Floyd B. Barbiur
La revuelta del poder negro
Anagrama

 Cesar Aira
Cecil Taylor (dins de Buenos Aires, una antologia de narrativa argentina)
Anagrama

P REMINGER, Otto

Amb Otto Preminger ens trobem amb un altre director de cinema que ha traspassat el seu amor pel jazz a les seves pel·lícules. *Anatomía de un asesinato*, per exemple, és una excel·lent pel·lícula en què James Stewart interpreta brillantment el paper d'un advocat. Res de jazz tret d'una molt bona banda sonora a càrrec de Duke Ellington. *Carmen Jones*, en canvi, és una adaptació de l'òpera de Bizet, ambientada a les comunitats negres on el jazz va néixer. I encara un altre exemple: la pel·lícula *El hombre del brazo de oro*. En aquesta pel·lícula, Frank Sinatra interpreta brillantment un heroïnòman amb molts problemes per superar la seva addicció. Al contrari del que s'ha vist amb tants músics de jazz, en aquesta pel·lícula de Preminger, el jazz apareix com a sortida de les drogues, ja que Sinatra aprèn a tocar la bateria com a teràpia per desintoxicar-se.

 Otto Preminger
Anatomía de un asesinato

 Duke Ellington
Money jungle
Capitol

 Otto Preminger
Carmen Jones

 Otto Preminger
El hombre del brazo de oro

Q UERUAC?

Jack Kerouac va ser un dels membres més destacats de la generació beat. El jazz, en concret el bebop i els músics que als anys cinquanta estaven transformant el jazz, són la banda sonora d'aquesta generació i també part del seu imaginari. La marginalitat, els tuguris, les drogues, van seduir tant els beatniks com la música de Dizzy Gillespie o Charlie Parker. El bebop va ser una revolució musical que va canviar la forma de tocar el jazz, però també la postura dels jazzmen respecte a l'ambient i el *show business*. En tot cas pels *beatniks*, i sobretot per Kerouac, el jazz va suposar una influència molt gran, fins al punt que Kerouac va voler escriure amb estil bebop. “Què fa un saxofonista? Aspira aire i després bufa, de la mateixa manera jo separo les meves frases”, va escriure Kerouac. Així *A la carretera* i *Los subterráneos* són d'alguna manera novel·les bebop. A *Los subterráneos*, a més, la música de jazz i els locals on es toca fan d'escenari per a la història d'amor que recorre la novel·la.

 Charlie Parker i Dizzi Gillespie
The Street beat
Definitive Records

 Jack Kerouac
A la carretera
Editorial Pòrtic

 Jack Kerouac
Los subterráneos
Anagrama

 Emanuele Bevilacqua
Guía de la generación beat
Península

R REBELDES DEL SWING

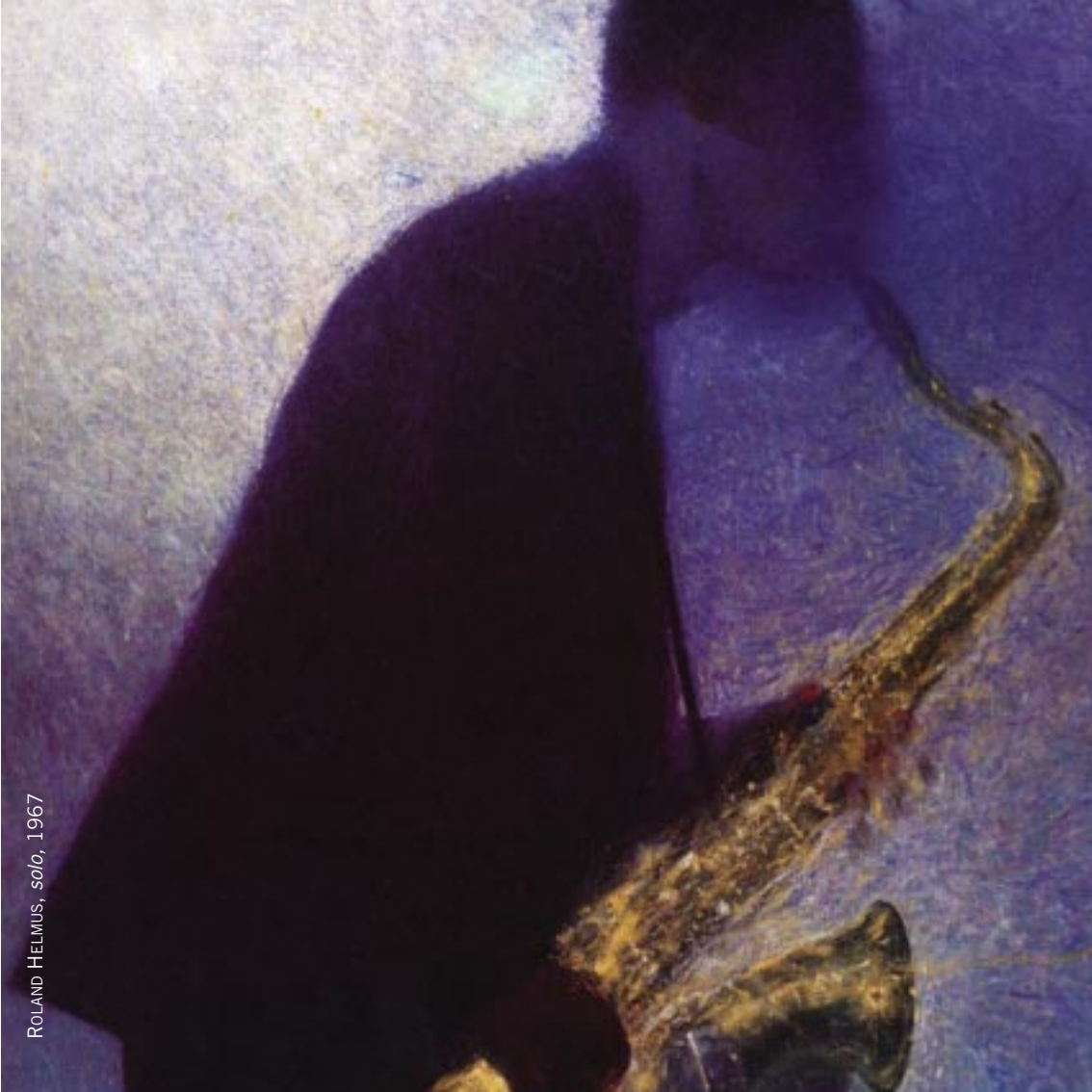
Amb l'aixecament de la prohibició de la venda d'alcohol als Estats Units, l'any 1933 comença l'era del swing. El jazz ha deixat de ser una música marginal i Glenn Miller o Benny Goodman, tots dos músics blancs, comencen a fer a ballar tothom amb la nova música. A la pel·lícula *Los rebeldes del swing*, però, l'acció transcorre a Alemanya. És l'any 1939, amb Hitler al poder i la Segona Guerra Mundial a punt de començar. Un grup de joves alemanys es rebel·len contra l'ordre nazi i prenen el swing, la llibertat del jazz, l'exuberància del ball, com a forma de contesta. El protagonista d'*El saxo baix* és un músic de jazz, en aquest cas txec, que també ha de bregar amb els nazis que han ocupat Txecoslovàquia, en una narració molt celebrada per la crítica i que per a molts és de les millors aproximacions al jazz des de la literatura.

 Glenn Miller
The genius of Glenn Miller
RCA

 Benny Goodman
Swingsation
GRP

 Thomas Carter
Los rebeldes del swing

 Josef Škvorecký
El saxo baix
Proa

SATCHMO

Satchmo, boca d'ànec, és el sobrenom amb què va ser conegut Louis Armstrong. Trompetista i també cantant, la seva imatge representa tan bé el músic de jazz que es diria que s'han inspirat en ell bona part de les populars figures de paper cuixé que es troben a tantes botigues de decoració. La seva trompeta va ser el primer instrument a sobresortir de les bandes de Nova Orleans i la seva forma de cantar ha marcat un estil. L'*scat*, aquesta tècnica d'improvisació sobre onomatopeies, ha estat imitada fins a la sacietat fins i tot per l'ós Baloo o per un dels micos bojós que segresten Mogwli en la versió Disney d'*El llibre de la jungla*, una pel·lícula amb una boníssima banda sonora jazzy. Però Armstrong, a banda de cantar i tocar la trompeta, i gravar discos imprescindibles, es va colar a moltíssimes pel·lícules. Des de *Hello Dolly* fins a *A Song is born*, no és difícil veure'l aparèixer amb la seva trompeta i el seu aire inconfusible.

 Louis Armstrong
The Hot fives & hot sevens
Sony Music

 Louis Armstrong
Satchmo Serenades
Verbe

 Walt Disney
El libro de la selva

TAKE FIVE

Take five és el títol d'una composició de Dave Brubeck, un dels temes de jazz més coneguts. També és el títol d'una novel·la de Joan Torrents. A la novel·la hi tenim cinc personatges: tres nois fascinats per un músic de jazz retirat i la Laura, que ocupa obsessivament els pensaments d'un d'aquests nois. El bé, el mal, la ingenuïtat, el sexe i la mort són els temes d'aquesta novel·la impregnada de jazz per tot arreu on transcorre, a la Barcelona de finals dels noranta. En un article a l'*International Herald Tribune* del gener de 2003, el crític musical Ben Ratliff va escriure: "Si ets un jove músic de jazz a Nova York, pots fer de músic d'acompanyament, tocar a casaments, donar classes particulars i, si ets afortunat, escriure música per a anuncis. O pots venir aquí". L'article parla de Barcelona com un lloc ideal per als músics americans per dedicar-se al jazz. Al voltant del segell barceloní Fresh Sound i dels locals de jazz de la ciutat, l'escena jazzística catalana ha anat creixent i ha propiciat molts contactes entre els joves músics americans i els catalans. *New York-Barcelona Crossing* és un dels resultats d'aquestes trobades. El segell Fresh Sound també ha recuperat sota el títol de *Those Barcelona*

Days les gravacions que Don Byas i George Johnson van fer a la Barcelona de finals dels quaranta, que ens transporten a les nits de jazz de la Barcelona de la postguerra, molts anys abans doncs, de la novel·la de Torrents o del naixement de Fresh Sound.

 Dave Brubeck Quartet
Time out
Columbia

 Joan Torrents
Take five
Quaderns Crema

 New York-Barcelona Crossing
Fresh Sound

 Don Byas-George Johnson
Those Barcelona days
Fresh Sound

UNA DOLÇA DESTRUCCIÓ

Una dolça destrucció no és una novel·la sobre el jazz. És una novel·la crua, amarga i divertida, en què Hugo Claus escriu sobre els anys de joventut d'un grup d'artistes flamencs i holandesos al barri de Saint-Germain del París dels anys cinquanta. A la novel·la, però, hi apareix el pianista de jazz Bud Powell, que en aquells anys s'havia exiliat a París. Bud Powell, com molts altres músics nord-americans, va trobar a París un ambient més propici per treballar que no pas al seu país. El París dels anys cinquanta és el dels anys de l'existencialisme, però també el dels anys del jazz al barri de Saint-Germain. Els clubs de jazz de Saint-Germain-des-Prés, sigui pel que sigui, s'han fet un lloc en l'imaginari del jazz i no és estrany que el músic francès Ludovic Navarre que amb tant d'èxit ha fusionat el jazz i la música electrònica signi els seus discs com St. Germain. Però no és l'únic projecte discogràfic amb aquest barri parisenc com a excusa: *Jazz a Saint-Germain* és un exquisit recopilatori on conviuen velles gravacions, amb noves versions de temes de sempre. I encara més: sota el nom de *Saint-Germain-des-Prés Café* el segell parisenc Wagram recopila el bo i millor

del nu jazz o jazz electrònic. De moment, van pel tercer volum.

📖 **Hugo Claus**
Una dolça destrucció
Empúries

🎧 **Bud Powell**
The Return of Bud Powell
Fresh Sound

🎧 **St. Germain**
Tourist
EMI

🎧 **Saint-Germain-des-Prés Café II**
The finest electro-jazz
Wagram

VIAN, Boris

Boris Vian va ser moltes coses a la vida: enginyer, poeta, músic i crític de jazz, traductor, actor i director de teatre... Amb 12 anys li van diagnosticar una malaltia cardíaca, de manera que la seva vida no podia ser llarga. Potser per això va entregar-s'hi amb tanta fal·lera i abans de complir els 20 anys ja tenia la seva orquestra de jazz, amb 23 anys ja tenia publicada la seva primera novel·la i, l'any 1946, als 26, en va publicar una segona, *l'Escuma dels dies*, en el preàmbul de la qual podem llegir: "Solament hi ha dues coses: l'amor de tota mena amb tota classe de dones maques i la música de Nova Orleans i Duke Ellington". A les primeres pàgines del llibre també trobarem una avinguda Louis Armstrong, i d'alguna manera el jazz és present al llarg d'aquesta història d'amor trista i lleugera com l'escuma del títol.

 Boris Vian
L'escuma dels dies
Columna

 Boris Vian
Chansons possibles et impossibles
Phillips

WYNTON MARSALIS

Si Ashley Kahn en el llibre *Miles Davis y Kind of blue* ens feia entrar en un estudi de gravació, Carl Vigeland, també periodista musical, ens porta de gira. Carl Vigeland va compartir una gira amb el trompetista Wynton Marsalis i el seu grup. Així, de la mà del periodista i a través de les converses que manté amb el músic tenim accés al *backstage* i als autocars que porten la banda d'un concert a l'altre. Si en el món del jazz Miles Davis representa la innovació, es podria dir de Wynton Marsalis que és un purista. Als anys vuitanta, aquest trompetista de Nova Orleans va irrompre amb molta força en els circuits del jazz, que el van rebre com una estrella. Marsalis va recuperar el repertori clàssic i es va presentar com a seguidor de l'autèntica tradició jazzística.

 Carl Vigeland i Wynton Marsalis
El jazz en el agridulce blues de la vida

 Wynton Marsalis
The Majesty of the blues
CBS

XYZ

Hem reservat l'última entrada d'aquest abecedari nostre per fer una mica de calaix de sastre on incloure algunes coses que ens han quedat fora de la guia. *Jazz* és el títol d'una novel·la de Toni Morrison, premi Nobel, una de les escriptores afroamericanes més importants. A *Gente poco corriente*, l'historiador Hobsbawm fa un relat apassionat de tota aquella gent que ha fet avançar la història però que no és corrent que apareguin als llibres d'història, i entre els destructors de màquines i els guerrillers vietnamites, Hobsbawm dedica una atenció especial als homes del jazz per situar-los al lloc que els correspon dins la història de la cultura. Per acabar, *Poesía del Jazz* és un número de la revista *Litoral* que recopila més de 50 poesies dedicades al jazz però que és molt més que això. A la revista hi ha esbossos biogràfics, fragments de novel·les, reculls de cartells i de portades de discs, fotografies i pintures, en definitiva 300 pàgines dedicades al jazz des de gairebé tots els punts de vista.

📖 **Toni Morrison**
Jazz
Ediciones B

📖 **Eric Hobsbawm**
Gente poco corriente
Crítica

📖 **Revista Litoral**
La poesía del jazz

SACHA CHIMKEWIT, s/t, 1984

Edita: Ajuntament de Girona

Coordina: Servei Municipal de Biblioteques

Selecció i textos: Blai Gasull i Masip

Fotografies i imatges extretes de:
La poesia del Jazz - Editorial Litoral

Realització: Curbet CG

Impressió: Gràfiques Alzamora

Dip. legal: GI-1175-2003

